

Edukacja globalna - co to takiego?

Rozwój Północy kontra rozwój Południa

- kampania informująca o współzależnościach między wyborami Globalnej Północy, a rozwojem Globalnego Południa



polska pomoc

Zależności Globalne, szkolenie e-learning dla nauczycieli jest współfinansowane w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2012 r. Zawartość prezentacji wyraża wyłącznie poglądy Polskiej Zielonej Sieci i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem MSZ.



OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Zależności Globalne, szkolenie e-learning dla nauczycieli objęte jest Honorowym Patronatem Ośrodka Rozwoju Edukacji.



Zależności Globalne, szkolenie e-learning dla nauczycieli jest dostępne na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2012. Zezwala się na dowolne wykorzystanie pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej.

Edukacja globalna – właściwie dlaczego?

Zastanawialiście się kiedyś dlaczego właściwie edukacja ma być globalna? Przez lata poznawaliśmy historię i kulturę Polski i Europy, a nawet jeśli pojawiały się treści dotyczące dalszych z naszego punktu widzenia zakątków Ziemi, traktowane były po macoszemu. Jeśli na historii pojawiały się wątki azjatyckie czy afrykańskie, to tylko dlatego, że były związane z Europą. Nie analizowaliśmy literatury południowoamerykańskiej, nie poznawaliśmy sztuki afrykańskiej czy muzyki z Azji, a jeśli już to w charakterze niewiele znaczącej ciekawostki.

Ale świat w ostatnich kilkudziesięciu latach bardzo się zmienił. Karierę robi słowo **globalizacja**. Globalizacja czyli zbiór procesów prowadzących do coraz większej współzależności państw, społeczeństw, gospodarek i kultur. Z powodu globalizacji, drastycznie zmniejszył się dystans nie tylko między poszczególnymi państwami, ale i między ludźmi. Każdy z nas swoimi codziennymi wyborami ma szansę realnie oddziaływać na życie ludzi w krajach Północy i Południa. Zależymy od siebie nawzajem. Podejmując różne decyzje, wspierając takie a nie inne działania i polityki, a także podejmując działania w codziennym życiu, można działać na rzecz lub przeciwko środowisku, poszanowaniu praw człowieka, pogłębianiu się ubóstwa, zawłaszczaniu zasobów naturalnych należących do innych społeczeństw.

Kluczowe jest tu słowo „**współzależność**”. Globalne współzależności działają we wszystkich kierunkach i na różnych poziomach: kulturowym, środowiskowym, gospodarczym i politycznym. Mają wpływ na każdego z nas niezależnie czy mieszkamy w Katowicach, Limie czy małej wsi w Bangladeszu.

Podział na globalne Południe i Północ

Różne są metody określania poziomu rozwoju państw, jednak ostatecznie o podziale między krajami rozwijającymi się i rozwiniętymi decyduje poziom ubóstwa mieszkańców. Próbuąc dzielić te grupy krajów stosowano różne nazwy, np. pejoratywnie brzmiącą “kraje Trzeciego Świata”, lub “kraje słabo rozwinięte czy rozwijające się”. Dziś na określenie krajów bogatych używa się terminu “globalna Północ”, bo znajdują się przeważnie na północ od krajów biedniejszych, określanych mianem “globalnego Południa”.

Kraje globalnej Północy i Południa dzieli ogromna różnica rozwojowa, która decyduje też o zupełnie odmiennym stylu życia ich mieszkańców. Jednak równie istotne jest to, że kraje te różnią się kulturowo. O ile większość krajów Północy jest pod wpływem tzw. kultury Zachodu i w następstwie globalizacji ujednolica się kulturowo, to w krajach globalnego Południa leżących na różnych kontynentach rozwijają się różnorodne kultury i zwyczaje. Inaczej podchodzi się tam np. do pojęcia czasu, relacji międzyludzkich czy nawet pojęcia osiągnięcia cywilizacyjnego. Warunki życiowe są diametralnie różne i codzienne zajęcia ludzi też są inne.

Kraje globalnego Południa mają olbrzymi, choć często niedoceniany dorobek cywilizacyjny – wystarczy pomyśleć, gdzie wymyślono cyfry i dziesiętny system pozycyjny (Indie), skąd pochodzi papier (Chiny). Najpopularniejszy napój na świecie – kawa – wywodzi się z Etiopii. Dlatego, gdy mówimy o istniejących różnicach między krajami Północy i Południa, nie dotyczą one tylko widocznej przepaści ekonomicznej, ale mają też związek z różnicami kulturowymi. Kraje bogatsze nie są pod każdym względem lepsze od państw borykających się z biedą. W wielu dziedzinach moglibyśmy uczyć się od mieszkańców krajów Południa.

Jak powstało globalne Południe?

Problemy rozwojowe krajów globalnego Południa, są skutkiem wielu czynników, i nie da się określić uniwersalnego zestawu powodów ubóstwa pasującego dla każdego kraju. Można jedynie wymienić najczęściej powtarzające się:

- warunki geograficzne (dostęp do morza, zasoby naturalne, strefa klimatyczna),
- uwarunkowania historyczne (kolonizacja),
- niekorzystna sytuacja geopolityczna (sąsiedztwo, sytuacja w regionie, konflikty wewnętrzne lub zewnętrzne hamujące rozwój gospodarczy kraju na wiele lat),
- brak konkurencyjności na rynku światowej wymiany handlowej,
- paraliżujące rozwój zadłużenie kraju – skutek polityki międzynarodowych instytucji finansowych ostatniego półwiecza;
- brak sprawnych, przejrzystych struktur państwowych, systemów sprawiedliwości i społeczeństwa obywatelskiego (często w połączeniu z korupcją elit, najbardziej oczywista pułapka, najgroźniejsza dla małych krajów, które nie muszą tworzyć złożonych struktur gwarantujących, że więcej osób monitoruje prawidłowość tworzenia i realizowania procedur państwowych);
- niesprawiedliwa polityka bardziej wpływowych krajów zabezpieczających przede wszystkim własne interesy (np. protekcjonistyczna polityka handlowa, migracyjna czy rolna Unii Europejskiej);
- oparta na niesprawiedliwych zasadach eksploatacja surowców i taniej siły roboczej przez kraje globalnej Północy bądź ogromnie wpływowe korporacje ponadnarodowe.

Rozwój Północy kontra rozwój Południa

Współzależności określają współczesny świat. Różne regiony świata działają jak naczynia połączone. Na przykład problem głodu w krajach globalnego Południa narasta z powodu rozwoju produkcji agropaliw w krajach globalnej Północy. Odkąd sektor żywnościowy związał się z energetycznym, ceny żywności zaczęły zależeć od wartości ropy i niestety podnoszą się. Wzmożony popyt na mięso w Azji powoduje wzrost cen żywności, konieczność tworzenia nowych pastwisk, deforestację i zmiany klimatu. Rozwój jednych może okazać się hamulcem dla drugich.

Rozwój to proces, którego celem jest poprawa standardu życia ludności danego kraju i poprawa sytuacji państwa. Wszyscy chcą się rozwijać. Tak samo jak najbiedniejsi ludzie żyjący na świecie nie ustają w dążeniu do dobrobytu, tak i ci najbogatsi nie przestają myśleć, jak polepszyć swój komfort życia. Zaspokajanie potrzeb najbogatszych pochłania coraz większe ilości zasobów, których powinno przecież wystarczyć sprawiedliwie dla wszystkich.

Tu pojawia się edukacja globalna analizująca współzależności, stawiająca pytania (np. o granice rozwoju), ucząca krytycznego myślenia, zachęcająca do podejmowania działań na rzecz sprawiedliwości i zrównoważonego rozwoju.

Poczytaj więcej o współzależnościach globalnych [tutaj](#)

Definicje edukacji globalnej [1/4]

Edukacja globalna posiada wiele definicji, a nawet wiele nazw. W Polsce podobny zakres znaczeniowy mają pojęcia: edukacja globalna, edukacja rozwojowa czy edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju, dlatego dla jasności rekomenduje się* stosowanie terminu **edukacja globalna**.

Edukacja globalna to część kształcenia obywatelskiego i wychowania, która rozszerza jego zakres przez uświadamianie istnienia zjawisk i współzależności łączących ludzi i miejsca. Jej celem jest przygotowanie odbiorców do stawiania czoła wyzwaniom dotyczącym całej ludzkości.

Przez współzależności rozumiemy wzajemne powiązania i przenikanie systemów kulturowych, środowiskowych, ekonomicznych, społecznych, politycznych i technologicznych.

Definicja edukacji globalnej wypracowana w 2011 roku przez międzysektorowy zespół złożony z przedstawicieli m.in. Ministerstwa Edukacji Narodowej, ośrodków doskonalenia nauczycieli, uczelni wyższych i organizacji pozarządowych.

*Rekomendacja uczestników międzysektorowego procesu poświęconego wypracowaniu porozumienia na temat edukacji globalnej w Polsce.

Definicje edukacji globalnej [2/4]

Do aktualnych wyzwań globalnych zaliczyć można m.in.:

- zapewnienie pokoju na świecie,
- poprawę jakości życia w krajach globalnego Południa,
- ochronę praw człowieka,
- zapewnienie zrównoważonego rozwoju, rozumianego jako wzrost gospodarczy i społeczny przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska naturalnego i nieodnawialności jego zasobów w celu zagwarantowania podstawowych potrzeb społeczności zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń,
- budowanie partnerskich relacji gospodarczych i społecznych pomiędzy krajami globalnej Północy i Południa.

Edukacja globalna kładzie szczególny nacisk na:

- tłumaczenie przyczyn i konsekwencji opisywanych zjawisk,
- ukazywanie wpływu jednostki na globalne procesy i wpływu globalnych procesów na jednostkę,
- przełamywanie istniejących stereotypów i uprzedzeń,
- przedstawianie perspektywy globalnego Południa,
- kształtowanie krytycznego myślenia i zmianę postaw.

Definicja edukacji globalnej wypracowana w 2011 roku przez międzysektorowy zespół złożony z przedstawicielami m.in. Ministerstwa Edukacji Narodowej, ośrodków doskonalenia nauczycieli, uczelni wyższych i organizacji pozarządowych.

Definicje edukacji globalnej [3/4]

Edukacja globalna pomaga w kształtowaniu następujących **umiejętności**:

- dostrzegania i rozumienia globalnych współzależności,
- krytycznego myślenia,
- praktycznego wykorzystywania wiedzy,
- podejmowania świadomych decyzji,
- współpracy w wymiarze lokalnym, krajowym i międzynarodowym.

Edukacja globalna sprzyja kształtowaniu **postaw**:

- odpowiedzialności,
- szacunku,
- uczciwości,
- empatii,
- otwartości,
- odpowiedzialności,
- osobistego zaangażowania,
- gotowości do ustawicznego uczenia się.

U podstaw edukacji globalnej leżą następujące **wartości**:

- godność osoby ludzkiej,
- sprawiedliwość,
- solidarność,
- równość,
- pokój,
- wolność.

Definicja edukacji globalnej wypracowana w 2011 roku przez międzysektorowy zespół złożony z przedstawicieli m.in. Ministerstwa Edukacji Narodowej, ośrodków doskonalenia nauczycieli, uczelni wyższych i organizacji pozarządowych.

Definicje edukacji globalnej [4/4]

Edukacja globalna otwiera oczy ludzi na rzeczywistość światową i budzi ich do działań na rzecz sprawiedliwości i praw człowieka dla wszystkich. Edukacja ta obejmuje edukację rozwojową, edukację na rzecz praw człowieka, edukację na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz edukację na rzecz pokoju i zapobiegania konfliktom. Jest globalnym wymiarem edukacji obywatelskiej.

Definicja Centrum Północ-Południe Rady Europy

Edukacja rozwojowa wyjaśnia, z czego wynikają i na czym polegają problemy współczesnego świata. Pomaga też zrozumieć, jakie czynniki kształtują, i w jaki sposób, międzynarodowy rozwój. Edukacja rozwojowa przybliży polskiemu społeczeństwu zagadnienia dotyczące sytuacji uboższych krajów, pokazuje wzajemne zależności między Polakami a mieszkańcami krajów rozwijających się. Powinna ona również pobudzać do krytycznej i świadomej refleksji nad własnym stylem życia i codziennymi wyborami, które w kontekście globalnym wywierają pozytywny bądź negatywny wpływ na jakość życia ludzi w innych krajach. W rezultacie edukacja rozwojowa powinna prowadzić do osobistego zaangażowania na rzecz walki z ubóstwem oraz włączenia się w proces budowania globalnego społeczeństwa opartego na zasadach solidarności, równości i współpracy.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP

Edukacja globalna w systemie edukacji formalnej

Wraz z rozpoczęciem roku szkolnego 2009/2010 zaczęła obowiązywać nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego. W pierwszym roku objęła uczniów klas I szkoły podstawowej i gimnazjum, w obecnym uczniów klas IV szkół podstawowych i uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Ministerstwo Edukacji Narodowej szacuje, że po całkowitym wprowadzeniu reformy 5% edukacji dostępnej dla polskich uczniów będzie zasługiwało na miano edukacji globalnej.

Najwięcej treści nawiązujących do zagadnień edukacji globalnej znajduje się w podstawie dla gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych. Znajdziemy je przede wszystkim w przedmiotach przyrodniczych: biologii, geografii oraz przyrodzie w liceum, a także w edukacji historycznej i obywatelskiej, na przedmiotach takich jak: historia i społeczeństwo, historia, wiedza o społeczeństwie czy podstawy przedsiębiorczości. Pojedyncze zagadnienia znajdują się również w podstawie fizyki, chemii, etyki i innych przedmiotów.

Przyjmując, że edukacja globalna jest zarazem edukacją obywatelską i sposobem na wychowanie odpowiedzialnego, empatycznego i świadomego mieszkańca Ziemi, każdy nauczyciel może włączyć jej elementy do własnego przedmiotu i zajęć pozalekcyjnych. Wystarczy tylko chcieć i wiedzieć jak można to w prosty sposób zrobić.

Jak włączyć edukację globalną w edukację [1/2]

SPOSÓB 1. ZNAJDŹ EWIDENTNE POWIĄZANIA

Jeśli uczysz przedmiotów takich jak geografia, biologia, przyroda, wiedza o społeczeństwie, historia, etyka, podstawy przedsiębiorczości, po prostu poszukaj w podstawie programowej tematów i zagadnień edukacji globalnej. Autorzy podstawy zawarli je zarówno w celach (wymaganiach ogólnych), jak i treściach (wymaganiach szczegółowych) kształcenia w gimnazjach oraz szkołach ponadgimnazjalnych. Czasami są to całe rozdziały, a czasami pojedyncze wątki.

SPOSÓB 2. POSZERZ DOTYCHCZASOWĄ PERSPEKTYWĘ

Wiele zagadnień i tematów w podręcznikach opisanych zostało jednostronnie i wąsko. Uzupełnij wiedzę podręcznikową uczniów o dodatkowe spojrzenie z perspektywy krajów globalnego Południa. Czy analizując problemy Południa uwzględniamy zdanie jego mieszkańców? Czy szukając rozwiązań problemów Północy bierzemy pod uwagę jak owe rozwiązania wpłyną na Południe?

SPOSÓB 3. UWZGLĘDNIJ GLOBALNE POŁUDNIE, MÓWIĄC O SPRAWACH ŚWIATOWYCH

Wiele tematów dotyczy całego świata i ludzi na całym świecie, warto więc uwzględnić to jak widzą dany problem czy sytuację mieszkańcy Południa. Co myślą o zmianach klimatu, wolnym handlu, westernizacji kultury, rolnictwie intensywnym, energetyce odnawialnej, konsumpcjonizmie?

*Opracowano na podstawie: Marcin Wojtalik, Anna Kucińska, współpraca: Anna Okińczyc, *Edukacja globalna na lekcjach przedmiotowych*, wyd. Polska Akcja Humanitarna, Warszawa 2010

Jak włączyć edukację globalną w edukację [2/2]

SPOSÓB 4. ZILUSTRUJ TEMAT PRZYKŁADAMI Z POŁUDNIA

Jeśli uczysz przedmiotu, w którym podstawa programowa nie uwzględnia wprost tematyki globalnej to mimo to edukacja globalna może być obecna na twoich lekcjach. Jeśli uczysz muzyki, sztuki, historii tańca staraj się zainteresować uczniów artystami z globalnego Południa, zarówno tymi dawnymi, jak i współczesnymi. Pokaż jak ciekawa jest współczesna muzyka Afryki czy streetart południowoamerykański. Na przedmiotach ścisłych wykorzystuj do zadań dane i przykłady opisujące kraje Południa. Zainteresuj uczniów sportami, gimnastyką i tańcem z innych kontynentów. A jeśli uczysz języków obcych, wykorzystuj oryginalne teksty z krajów Południa i prezentuj ich kulturę.

SPOSÓB 5. ŚWIEĆ PRZYKŁADEM :)

Poza tym, każdy nauczyciel swoją postawą w czasie lekcji, przerw, szkolnej wycieczki kształtuje uczniów, dlatego staraj się wiedzieć jak najwięcej i na co dzień w zwyczajnych rozmowach staraj się zaciekawiać uczniów. Bądź odpowiedzialnym konsumentem, chroń klimat, wspieraj najuboższych, podejmij współpracę z organizacją pozarządową zajmującą się pomocą rozwojową.

*Opracowano na podstawie: Marcin Wojtalik, Anna Kucińska, współpraca: Anna Okińczyc, *Edukacja globalna na lekcjach przedmiotowych*, wyd. Polska Akcja Humanitarna, Warszawa 2010

Dobra edukacja globalna* [1/5]

1. Edukacja globalna kładzie nacisk na współzależności pomiędzy globalną Północą i globalnym Południem, nie ogranicza się do prezentacji problemów globalnych.

Jesteśmy powiązani z całym światem. Używamy produktów wytworzonych w Indiach, Chinach i Meksyku, pijemy kawę z Etiopii i herbatę z Cejlonu. Polska polityka zagraniczna, handlowa czy rolna ma wpływ na sytuację krajów globalnego Południa. Każdy z nas podpisując listy i petycje może przyczynić się do poprawy sytuacji osób, w obronie których zostały napisane. Uświadamiaj uczennicom i uczniom istnienie tych współzależności i wskazuj nasze miejsce w globalnej sieci powiązań. Mówiąc o wyzwaniach stojących przed współczesnym światem i jego problemach pokazuj, w jaki sposób wpływają na nie globalne powiązania między krajami i nasze codzienne wybory.

2. Edukacja globalna uczy krytycznego myślenia i formułowania własnych opinii na tematy globalne, nie promuje jednej ideologii, nie oferuje gotowych odpowiedzi.

Czy rację mają alterglobaliści czy neoliberałowie? Czy Sprawiedliwy Handel jest na pewno sprawiedliwy? Czy mocarstwa kolonialne ponoszą winę za ubóstwo Afryki? Złożona rzeczywistość współczesnego świata to edukacyjne wyzwanie. Nikt nie ma monopolu na prawdę i nie ma prostych recept na rozwiązanie problemów globalnych. Stwarzaj uczennicom i uczniom okazje do dyskusji, nie unikaj trudnych tematów i pozwalaj na świadome podejmowanie decyzji. Pokazuj swoim uczniom i uczennicom, w jaki sposób krytycznie analizować docierające do nich informacje – kto jest ich autorem, w jakiej sytuacji i w jakim celu zostały stworzone.

*Źródło: Jędrzej Witkowski (red.) *Cały świat w klasie*, Warszawa 2011. Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Centrum Edukacji Obywatelskiej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2011.

Dobra edukacja globalna* [2/5]

3. Edukacja globalna pokazuje procesy globalne w ich **wymiarze lokalnym**, prezentując ich **konsekwencje dla zwykłych ludzi**, nie ogranicza się do abstrakcyjnych pojęć.

Wszyscy mówimy o globalizacji, migracjach i zmianach klimatu, rzadko jednak uświadamiamy sobie, że każde z tych zjawisk bezpośrednio wpływa na życie nasze i innych ludzi. Rolnik z Kamerunu i jego rodzina zmagający się z konsekwencjami niskich cen produktów rolnych na świecie, uchodźczyni z Czeczeni i jej dzieci w drodze do Polski, rodzina uciekająca przed powodzią w Bangladeszu i my korzystający z produktów importowanych z wielu krajów świata – to prawdziwe oblicze współzależności. Używaj przykładów i stosuj metody, które pozwolą to zrozumieć.

4. Edukacja globalna pokazuje **znaczenie działań jednostek** w reakcji na globalne wyzwania, nie utrwała poczucia bezradności.

Dzięki prowadzonym przez Amnesty International ogólnoświatowym akcjom wysyłania listów – apeli w obronie osób, których prawa są łamane, udało się w ciągu ostatnich 30 lat uratować ponad 16 000 ludzi. Pozytywny skutek odniosło także wiele akcji konsumenckich mających na celu zmuszenie korporacji międzynarodowych do przestrzegania praw człowieka w krajach globalnego Południa. Zachęcaj uczennice i uczniów do działania, podając przykłady sukcesów oddolnych działań i wskazując możliwości zaangażowania. Sam(a) bądź przykładem!

*Źródło: Jędrzej Witkowski (red.) *Cały świat w klasie*, Warszawa 2011. Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Centrum Edukacji Obywatelskiej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2011.

Dobra edukacja globalna* [3/5]

5. Edukacja globalna tłumaczy potrzebę odpowiedzialnego zaangażowania w rozwiązywanie problemów globalnych, nie służy wyłącznie zbieraniu funduszy na cele charytatywne.

Trwałe zaangażowanie zwykłych ludzi to warunek konieczny do rozwiązania problemów globalnych. Na poprawę sytuacji wpływamy działając bezpośrednio lub pośrednio – poprzez głosowanie na polityków, którzy deklarują zajęcie się problematycznymi kwestiami. Przekazywanie wsparcia finansowego jest najbardziej popularną formą pomagania, jednak nie można na tym poprzestawać. Na zmiany klimatu, warunki produkcji towarów, politykę naszego kraju wpływamy codziennie – stojąc przy kasie, wybierając sposób dotarcia do szkoły lub pracy, głosując bądź spotykając się z naszymi przedstawicielami wchodzącymi w skład rządu. Wykorzystuj metody, które pozwolą uczniom i uczennicom świadomie kształtować ich wpływ na otaczającą ich rzeczywistość.

6. Edukacja globalna stosuje aktualny i obiektywny opis ludzi i zjawisk, nie utrwała stereotypów.

Czy w Polsce żyją niedźwiedzie polarne? Czy wszyscy Polacy to złodzieje? Odpowiedź na te pytania oczywiście jest przecząca. Podobnie w Afryce nie wszyscy mieszkają w chatkach z gliny, a większość Afrykańczyków nigdy nie widziała na własne oczy lwa czy żyrafy, bo te żyją w rezerwach przyrody. Mówiąc o krajach globalnego Południa zawsze korzystaj z wiarygodnych źródeł oraz przytaczaj aktualne i sprawdzone dane. Na osobach prowadzących zajęcia spoczywa duża odpowiedzialność, więc przed wykorzystaniem każdego materiału zastanów się, czy pomoże on przełamywać stereotyp, czy raczej go wzmocni.

*Źródło: Jędrzej Witkowski (red.) *Cały świat w klasie*, Warszawa 2011. Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Centrum Edukacji Obywatelskiej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2011.

Dobra edukacja globalna* [4/5]

7. Edukacja globalna pokazuje przyczyny i konsekwencje zjawisk globalnych, nie ogranicza się do faktografii.

Według statystyk na świecie ponad 840 mln ludzi nie ma dostępu do wody pitnej, 75 mln dzieci nie chodzi do szkoły, a co 5 sekund umiera z głodu dziecko. Znajomość takich faktów szokuje, ale nie pomaga zrozumieć, dlaczego tak się dzieje i nie pokazuje możliwości zmiany sytuacji. Mówiąc uczennicom i uczniom o zjawiskach globalnych dociekaj przyczyn, analizuj ich konsekwencje dla nas i osób, których problem dotyczy bezpośrednio.

8. Edukacja globalna promuje **zrozumienie i empatię**, nie odwołuje się tylko do współczucia.

Historie osób, które codziennie zmagają się z brakiem dostępu do bieżącej wody i toalet, chorobami, głodem, brakiem szkoły czy pracy, łatwo wywołują nasze wzruszenie i chęć pomocy. Chcemy zmienić ich los. W edukacji globalnej konieczne jest jednak zrobienie kolejnego kroku – podjęcie próby zrozumienia sytuacji, w jakiej znalazła się opisywana osoba, przyczyn i konsekwencji tego stanu oraz emocji, które odczuwa. W pracy z młodzieżą stosuj metody, które kształtują umiejętność empatii.

*Źródło: Jędrzej Witkowski (red.) *Cały świat w klasie*, Warszawa 2011. Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Centrum Edukacji Obywatelskiej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2011.

Dobra edukacja globalna* [5/5]

9. Edukacja globalna szanuje godność prezentowanych osób, nie sięga do drastycznych obrazów, nie szuka przemocy.

Docierające do nas za pośrednictwem mediów obrazy z krajów Południa, np. zdjęcia i opisy ofiar wojen i katastrof naturalnych, są często drastyczne i szokujące. Pokazują one ludzi w sytuacjach, w których nikt z nas nie chciałby być przedstawiony, często bez zgody portretowanych – ludzi nie można traktować jako anonimowych ilustracji obrazujących katastrofę czy konflikt. Zanim zdecydujesz się użyć czyjegoś wizerunku, zastanów się, czy chciał(a)byś, aby pokazano w takiej sytuacji ciebie i sprawdź, czy pokazywana osoba wyraziła na to zgodę.

10. Edukacja globalna oddaje głos ludziom, których sytuację prezentuje, nie opiera się na domysłach i wyobrażeniach.

Wielu Europejczyków wypowiada się na temat problemów globalnych. Aby poznać pełen obraz sytuacji warto jednak sięgnąć do tekstów i wypowiedzi mieszkańców krajów Południa. Ich perspektywa jest często inna niż nasza i pozwala lepiej zrozumieć istotę problemu. Relacje „z pierwszej ręki” dobrze przedstawiają, zilustrują temat oraz pomogą go lepiej zrozumieć i zapamiętać.

* Źródło: Jędrzej Witkowski (red.) *Cały świat w klasie*, Warszawa 2011. Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Centrum Edukacji Obywatelskiej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2011.

Kodeks w sprawie obrazów i wiadomości dotyczących krajów Południa [1/3]

Obrazy to wszystkie komunikaty wizualne (zdjęcia, nagrania video, karykatury, obrazki, szkice itp.).
Wiadomości to komunikaty pisane (artykuły, tytuły, podpisy pod zdjęciami, wypowiedzi, studia przypadków, opowieści itd.).

Kodeks został stworzony przez organizacje pozarządowe zajmujące się edukacją globalną, współpracą rozwojową i pomocą humanitarną. Dokument ten formułuje praktyczne zasady dotyczące informowania o krajach globalnego Południa z zachowaniem wrażliwości i szacunku dla godności ich mieszkańców. Ma to na celu podwyższenie poziomu informowania o niesprawiedliwości, jaką jest nędza na świecie.

Wybór obrazów i wiadomości dokonywany powinien być z zachowaniem najważniejszych zasad:

- szacunku dla godności ludzi, o których mowa;
- wiary w równość wszystkich ludzi;
- poszanowania dla potrzeby promowania uczciwości, solidarności i sprawiedliwości.

Kodeks w sprawie obrazów i wiadomości dotyczących krajów Południa [2/3]

Odpowiednio we wszystkich komunikatach i tam, gdzie to uzasadnione potrzebą pokazania realiów pragniemy:

- dokonywać wyboru obrazów i wiadomości z zachowaniem wartości poszanowania równości, solidarności i sprawiedliwości;
- prawdziwie przedstawiać wszelkie obrazy i sytuacje zarówno w bezpośrednim, jak i w szerszym kontekście, dążąc do zwiększenia powszechnego zrozumienia realiów i złożoności procesu rozwoju;
- unikać obrazów i wiadomości mogących szerzyć stereotypy, wywoływać sensacje lub dyskryminować ludzi, sytuacje czy miejsca;
- wykorzystywać obrazy, wiadomości i badania jednostkowych przypadków z pełnym zrozumieniem, uczestnictwem i za zgodą zainteresowanych (lub ich rodziców czy opiekunów);
- zagwarantować, że osoby, których sytuację przedstawiamy będą miały możliwość opowiedzenia o swojej historii osobiście;
- ustalić i zanotować, czy osoby te zgadzają się na ujawnienie ich personaliów i twarzy oraz zawsze postępować zgodnie z ich życzeniem;
- działać zgodnie z najwyższymi standardami w zakresie praw człowieka i ochrony osób słabszych;
- działać zgodnie z najwyższymi standardami w zakresie praw dziecka zgodnie z zapisami Konwencji Praw Dziecka, ponieważ to właśnie dzieci są najczęściej przedstawiane.

Kodeks w sprawie obrazów i wiadomości dotyczących krajów Południa [3/3]

[po kliknięciu w obrazek]

Jak mówić o większości świata.
Rzetelna edukacja o krajach globalnego
Południa (wersja dla nauczycieli
edukatorów), IGO



Jak mówić o większości świata.
Rzetelna edukacja o krajach globalnego
Południa (wersja dla działaczy
organizacji), IGO



Dalsze źródła wiedzy

[po kliknięciu w obrazek]



Przewodnik po edukacji globalnej. Poradnik dla edukatorów: jak rozumieć i realizować edukację globalną, Grupa Zagranica



Edukacja globalna na lekcjach przedmiotowych, PAH



Edukacja globalna na stronie Centrum Edukacji Obywatelskiej



Raport z procesu międzysektorowego na temat edukacji globalnej, 2011